ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތް

- **ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު:** 2022/HC-A/16,17,18
- **އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް:** ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- **އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް:**
  1. ޢާއިޝަތު ނަސީމާ، ސ. ހަދުވަރިއާ، ފޭދޫ
  2. އިސްމާޢީލް ނަސީމު، ސ. އިލާއި، ފޭދޫ
  3. މުޙައްމަދު ނަސީމު، ސ. އިރާނާގެ، ފޭދޫ
- **މައްސަލައިގެ ބާވަތް:** [illegible]

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު
ފަނޑިޔާރު ޙަސަން ޝަފީޢު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް

ނިމުނު ތާރީޚް: 28 ޛުލްޤައިދާ 1446 / 26 މޭ 2025

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލަ ރަޖިސްޓަރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު: 07 ޖުމާދަލްއާޚިރާ 1443 / 10 ޖަނަވަރީ 2022

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- **ނަންބަރު:** 1931/Cv-C/2020
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އިޤްރާރުވެފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 28 ނޮވެމްބަރު 2021

- **ނަންބަރު:** 1932/Cv-C/2020
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އިޤްރާރުވެފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 17 ސެޕްޓެމްބަރު 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 28 ނޮވެމްބަރު 2021

- **ނަންބަރު:** 2100/Cv-C/2020
- **ނިންމި ކޯޓު:** ސިވިލް ކޯޓު
- **ބާވަތް:** އިޤްރާރުވެފައިވާކަން ސާބިތުކުރުމުގެ މައްސަލަ
- **ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު:** 24 ސެޕްޓެމްބަރު 2020
- **ނިމުނު ތާރީޚު:** 28 ނޮވެމްބަރު 2021

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް
ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް

ވަކީލުން:
އަލްއުސްތާޛު ނާޖީ ފާއިޒު
އަލްއުސްތާޛު މުޙައްމަދު ޝަހުދީ އަނީސް
އަލްއުސްތާޛު ޙުސައިން ސިރާޖު
އެސް އެންޑް އޭ ޕާޓްނަރސް އެލް.އެލް.ޕީ

އިސްތިއުނާފު ދެކޮޅު ފަރާތް
1. ޢާއިޝަތު ރަޝީދާ، ހ. ރަތްމާރިއާ، މާލެ
2. އިސްމާޢީލް ރަޝީދު، ހ. [illegible]، މާލެ
3. މުޙައްމަދު ރަޝީދު، ހ. [illegible]، މާލެ

ވަކީލުން:

އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ފާއިޒު
އަލްއުސްތާޛު ޝަރީފް އަޙްމަދު
އަލްއުސްތާޛު ހުސައިން ފަހުމީ
އިންސާފު ލީގަލް އެލް.އެލް.ޕީ

އަލްއުސްތާޛު ސާލިހު ނަސީމް
[illegible] ކޮންސަލްޓަންސް އެލް.އެލް.ޕީ

[illegible] ދިފާޢުގެ ފުރުޞަތުގެ ޙައްޤު (މި ޙައްޤަށް [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].)

ތަޢާރަފު

1. މި މައްސަލައަކީ، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 އާއި، 1932/Cv-C/2020 އަދި 2100/Cv-C/2020 ކޭސްއާއިން [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި، ޑޭރިން ފާމް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[1] (މީގެފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ޑޭރިން ފާމް" ކަމަށް ބުނެފައިވާ)ގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވި ބަލައިގަތް [illegible] އިސްތިއުނާފުތަކެވެ. މިގޮތުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 ކޭސްއާގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަނެފައިވަނީ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/16 ކޭސްއާއިންނެވެ. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1932/Cv-C/2020 ކޭސްއާގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަނެފައިވަނީ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/18 ކޭސްއާއިންނެވެ. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2100/Cv-C/2020 ކޭސްއާގެ އިސްތިއުނާފު ބަލައިގަނެފައިވަނީ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/17 ކޭސްއާއިންނެވެ.

2. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/16 ކޭސްއާގައި އިސްތިއުނާފުގެ ދަޢުވާލިބި ސ. ދަރުވާރިއާ، މާލެ، އާއިޝަތު ނަޞީރު[2]އަށެވެ. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/17 ކޭސްއާގައި އިސްތިއުނާފުގެ ދަޢުވާލިބި ސ. އިލާޒު، މާލެ، އިސްމާއީލް ނަޞީރު[3]އަށެވެ. ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/18 ކޭސްއާގައި އިސްތިއުނާފުގެ ދަޢުވާލިބި ސ. އިރާދާގެ، މާލެ، މުޙައްމަދު ނަޞީރު[4]އަށެވެ. މިގޮތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[1] ރަޖިސްޓްރޭޝަން ނަންބަރު C-0430/2012.

[2] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A069586.

[3] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A104162.

[4] ދިވެހި ރައްޔިތެއްކަން އަންގައިދޭ ކާޑު ނަންބަރު A124263.

"އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތް" ނުވަތަ "އާއިޝަތު ޙަސީބާ" އާއި "އިސްމާޢީލް ޙަސީބު" އާއި "މުޙައްމަދު ޙަސީބު"ގެ ގޮތުގައެވެ.

3. މަތީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާތަކުގެ ނިންމުންތަކަކީ މައްސަލާ އެއްގޮތް ނިންމުން ތަކަކަށްވުމާއި، އަދި އެ ނިންމުންތަކަށް އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްވާ ގޮތުން އުސޫލުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް ކަމަށްވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަށްވަނަ ސިޔާސަތު އަދި އިޖްތިހާދު ފާހަގަކޮށްފައިވާ ވ. ފަރާނާ ހުސްނުގެ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލް (2018/SC-A/31) ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ޖަހާފަ މައްސަލަތަކުގައި ނިންމާފައިވާ ކަމަށްފާހަގަކުރެވޭ މުޤައްރަރާ[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ މައްސަލަތަކާ ފަރިޔާދުންގެ މަތިން އެއްގޮތްކުރެވޭނެ މުޤައްރަރު[6]އަށް ރިއާއަތްކުރެ، މި މައްސަލައަށް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވާ ފަރިޔާދުންގެ އެއްބަސްވުންތަކުން، މި 3 (ތިނެއް) ފާސްކުރާ އޮތުމުގައި ކަމަށްވާތީ، "ޝަރީޢަތް ނިމުމާއި" އެއްނިންމުމެއްގެ ގޮތުގައި ވަކިން ބަލަންޖެހެނީ ފާސްކުރި އެގޮތުގެ މި ނިންމުން ވެރިފައިވާނެއެވެ.

މައްސަލައިގައި ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް

4. ސިވިލް ކޯޓުގެ ފާސްކުރުމުތަކުގެ ޚިލާފަށް ވެރިފައިވާ ނިންމުމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، މައްސަލައިގައި ކުރިއަށްގެންދިޔަ ގޮތް ކުރުކޮށް މީގެ ތިރީގައި ކުރުކުރު ބަޔާންކޮށް ލިޔެވިއްޖެ.

5. އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި މައްސަލައިގައި، ދައުވާ ލިބިގެ ފަރާތުން، ހ. ތިލަފުށިގެ ހިންގަމުންދިޔަ ގުދަނުގައި 20 ސެޕްޓެމްބަރ 2019 ދުވަހު ހިނގި އަލިފާނުގެ ހާދިސާގައި، އާއިޝަތު ޙަސީބާގެ ހ. ދަރުމަވަންތަ މަގުގައި ގެއާއި، އިސްމާޢީލް ޙަސީބުގެ ހ. ރިވަލް

---

[5] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޤަޟިއްޔާ 2018/SC-A/31 ފާސްކުރުމުގެ 13 ވަނަ ނުކުތާ.

[6] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ ޤަޟިއްޔާ FAM/2021/02 (27 ޖަނަވަރީ 2021) ގެ ނިންމުން.

[illegible]

އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުގެ [illegible]

[illegible]

[illegible] އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުން [illegible]، އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ

ފަރާތުގެ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

6. އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުން [illegible] "[illegible]" [illegible] އިސްތިއުނާފު ޢަރްޟުވާ ފަރާތުގެ [illegible] 171-E3/CR/2019/126 (25 ނޮވެމްބަރު 2019) [illegible] ބ. [illegible] 171-E3/CR/2019/106 (16 އޮކްޓޫބަރު 2019) [illegible] ބ. [illegible] 171-E3/CR/2019/97 (16 އޮކްޓޫބަރު 2019) [illegible] ބ. [illegible]

7. "[illegible]" [illegible] 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ދުވަހުގެ 19:21 [illegible]

މަސައްކަތް ކުރިކަމަށާއި، އަލިފާނުގަނޑު އެކަށްނިވާލެވުނީ 21 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ދުވަހު މެންދަމުއްޖެހިއިރު ކަމަށެވެ. އަދި 21 ސެޕްޓެމްބަރު 2021 ދުވަހު، ފުލުހުންގެ ސީރިއަސް އެންޑް އޮގަނައިޒްޑް ކްރައިމް ޑިޕާޓްމަންޓްގެ އިންވެސްޓިގޭޝަން އޮފިސަރުން ހާދިސާ ތަޙްޤީޤު ކުރަންފެށިކަމަށާއި، އަލިފާނުގެ ހާދިސާގެ ސަބަބުން އިސްތިއުމާލު [illegible] ފަރާތުގެ [illegible]، ގެއްލުންވެފައިވާކަމަށް ބުނެފައެވެ. ބުނެވިދިޔަ ހުރިހާ ލިޔުންތަކުގައި މައްސަލައިގެ ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށްދާކަމަށް ބުނެފައިވާއިރު، އެ މައްސަލައަށް ދީފައިވާ ނަންބަރަކީ LC2019/11859 ކަން، އެ ލިޔުމަށް ބެލުމުން އެނގެއެވެ.

8. ބުނެވިދިޔަ ފުލުހުންގެ ލިޔުމުގެ އިތުރުން، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ ފަޔަރ އެންޑް ރެސްކިއު ސާރވިސްގެ ނަންބަރު MNDF-08-MFS/2019/276 (27 އޮކްޓޯބަރު 2019) "އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ރިޕޯޓު"އާއެކު، އިސްތިއުމާލު [illegible] ފަރާތުގެ ވަކިވަކި ގެތަކަށް [illegible] ގެއްލުން [illegible] [illegible]، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ [illegible] އެންޖިނިއަރުންގެ ލިޔުމުގައި، އިސްތިއުމާލު [illegible] ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] "އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ރިޕޯޓު"ގައި، މި މައްސަލައާގުޅޭ [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރެވިފައެވެ.

8.1 ސ. ތިލަފުށީގައިހުރި ގުދަން [illegible] ގުދަނުގައި އަލިފާންރޯވީ 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ދުވަހުގެ 19:26 [illegible] ކަމަށާއި، މޯލްޑިވްސް ނޭޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަލިފާން ނިވާލުމަށް މަސައްކަތް ކުރިކަމަށެވެ.

8.2 [illegible] އަލިފާން [illegible] ސ. ތިލަފުށީގެ [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސ. [illegible] [illegible]، [illegible]

[illegible]

8.3 [illegible]

8.4 [illegible]

8.5 [illegible]

8.6 [illegible] ޢަބްދުﷲ [illegible]

9. ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާތަކަށް ގްރީން ފާމްގެ ފަރާތުން އިންކާރުކޮށްފައިވެއެވެ. އެގޮތުން ދަޢުވާއަށް އިންކާރުކޮށް، ދަޢުވާއިން ދިފާޢުކުރަން ހުށަހެޅި މައިގަނޑު ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

9.1 ޤާނޫނު ނަންބަރު 4/75 (ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނައުން މަނާ ތަކެތީގެ ޤާނޫނު)ގެ 5 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)ގެ 3 ވަނަ ނަންބަރުގެ ދަށުން، ބޯވާއެއްޗެހިކަމުގައި [illegible] ނުރައްކާތެރި ކެމިކަލާއި، [illegible] ކެމިކަލްތަކުން [illegible] އަސިޑާއި، [illegible] ދިވެހިރާއްޖެއަށް ގެނައުމާއި، [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގައި [illegible] އުސޫލު [illegible] ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1057 "ނުރައްކާތެރި ކެމިކަލްތަކުގެ ގަވާއިދު"ގެ 11 ވަނަ މާއްދާގައި، [illegible] ރަޖިސްޓްރީކުރުމާއި ކެމިކަލް [illegible] 1 (އެކެއް) [illegible] "[illegible]" [illegible]

9.2 ގަވާއިދު ނަންބަރު 2019/R-1057 "ނުރައްކާތެރި ކެމިކަލްތަކުގެ ގަވާއިދު" ވުޖޫދުވެފައިވަނީ ހާދިސާ ހިނގުމުގެ ފަހުގެ ތާރީޚެއްގައި ކަމަށެވެ.

9.3 ހާދިސާ ހިނގިއިރު، މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް [illegible] 2S-AD-1/144/2021/2 (20 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] "[illegible]"ގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސްގެ ނަންބަރު 2S-AD-1/PRIV/2020/895 (15 ޑިސެމްބަރ 2020) [illegible]

9.4. މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް 21 މެއި 2019 ދުވަހު "ކެމިކަލް ގުދަންކުރާ ތަނުގެ ހުއްދަ" (މީގެފަހުން "ގުދަންކުރުމުގެ ހުއްދަ"ކަމަށް ބުނެފައިވާ) ގްރީން [illegible] [illegible] ވާކަމަށެވެ. ބުނެވިދިޔަ ހުއްދަ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުން [illegible] [illegible] ގްރީން [illegible].

9.5. [illegible].

10. މި މައްސަލައަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 އާއި، 1932/Cv-C/2020 އަދި 2100/Cv-C/2020 [illegible] [illegible]، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްއިން [illegible] މައްސަލަ ނަންބަރު LC2019/11859 [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] ނަންބަރު 144-B3-CR-2/171/2021/24 (01 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) [illegible] [illegible] [illegible]، އެ ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

11. މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) ސިޓީގައި [illegible] ކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible].

11.1. އަލިފާން ފުރަތަމަ ރޯވެފައިވަނީ ސ. ހިތަދޫގެ [illegible] [illegible] [illegible] ގުދަނުގައިކަން ކަރަންޓު [illegible]ކަމަށާއި، އަލިފާންގަނޑު [illegible] ގުދަނުގެ އުތުރު ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] ހިސާބުންކަމަށް އެނގިފައިވާކަމަށެވެ.

11.2. އަލިފާނުގެ [illegible] [illegible] [illegible] 3 (ތިނެއް) [illegible] [illegible]، އޮކްސިޖަން އަދި [illegible] އެސެޓިލީން ކަމަށާއި، ގުދަނުގައިހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. ވައިގައި 21% އޮކްސިޖަން [illegible]ކަމަށާއި، ގުދަނުގައިހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮކްސިޖަން [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ. ގުދަނުގައިހުރި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ.

11.3. ގުދަނުގައިހުރި ސިލިންޑަރުތަކުން [illegible]، [illegible] [illegible] ސިލިންޑަރުތަކަކީ "ފްލޭމަބަލް" ސިލިންޑަރު ނުވަތަ [illegible] އަލިފާން [illegible] ސިލިންޑަރުކަމަށެވެ. ގުދަނަކީ [illegible] [illegible]، ގުދަނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ގުދަނުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ.

11.4. ގުދަނުގައި އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] ގުދަނުގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ކަމަށެވެ. [illegible]، ގުދަނުގެ

ތަފްސީލުގައި ބައްޔާކޮށް ކޯޓަށްވެސް ކަމަށްފާހަގަކޮށް ތަޙުޤީޤުކުރެވުން އެންމެ އެކަށީގެންވާ
ގޮތަކަށް ނިންމުމަށްޓަކައެވެ.

11.5. މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ކުރިއަށްދާ މައްސަލަތަކެއްކަމަށެވެ.

12. ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމެވުމުގައި ޙަވާލާ ދެއްވާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުސައިން ރަޝީދު ވ. ސްޓޭޓް އިލެކްޓްރިކް ކޮމްޕެނީ ލިމިޓެޑް (2020/SC-A/71) ޤަޟިއްޔާ (މީގެފަހުން "ޙުސައިން ރަޝީދު ޤަޟިއްޔާ" ކަމަށް ބުނެވިފައިވާ)ގައި، އިޤްރާރު ސާބިތުކުރުމުގެ ގުޅުންހުރި އުޞޫލުތަކެކެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުގެ ގޮތުގައި ދިރާސާކުރެއްވުމުން، ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ ދީން ޝާހިދުގެ އިސްތިޤުރާރުކަން މަތިން މިންގަނޑުން ސާބިތުވާކަން ކަނޑައަޅުއްވައި، ސިވިލް ކޯޓުން ޙުކުމް މައްސަލައެއް ނިންމަވާފައިވެއެވެ.

13. މި މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުންތަކުގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ކުރިއަށްދަނިކޮށް، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުގެ ވަކީލުންގެ ސިޓީއަކާއެކު، ކޭސް ނަންބަރު LC2019/11859 އާއިގުޅުވުމުން، ދިވެހި ފުލުހުންގެ މީޑިއާގެ ނަންބަރު 171-G(M1)/PRE/2024/03 "ޕްރެސް ރިލީޒް" (24 އޭޕްރީލް 2024) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި "ޕްރެސް ރިލީޒް" ދުވަހާއި ބެހޭގޮތުން، 30 ޖޫލައި 2024 ދުވަހު ބޭއްވުނު ޝަރީޢަތުގެ އަޑުއެހުމުގައި، އެ ރިލީޒް ގެނެސް ވާހަކަ ދައްކަވާފައިވާ ފުރުޞަތު އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތަށް ދީފައިވެއެވެ.

14. ދިވެހި ފުލުހުންގެ މީޑިއާގެ ނަންބަރު 171-G(M1)/PRE/2024/03 "ޕްރެސް ރިލީޒް" (24 އޭޕްރީލް 2024)ގައި، ޓްރެފިކް ޕްރެސް ސެކްޝަންގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން ހަމައެއްގޮތްވާކަން ތަކުރާރުކުރައްވާފައިވެއެވެ. އެ ރިޕޯޓުގައިވާ ހަމައެއްކަމަކީ ތާރީޚާއި، މައްސަލަ ބަޔާނުގައި ކުރެވުނު ތާރީޚުން ޖުމުލައިގެ ބަލާލުމުގައި، އަސާސްތަކުގެ ސާބިތުވާ މިހާރު ނުވަތަ ބަޔަކު ގަސްދުގައި ކޯޓުގައިވާ އަމަލުކުރަމުން ބަޔާނުގައި ވާހަކަން ނުފެނުނުކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމިގޮތް

15. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާގޮތް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

> "[illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]. ހ. [illegible] / މާލެ. އާއިޝަތު ރަޝީދާއާއި، ހ. [illegible] / މާލެ. މުޙައްމަދު ރަޝީދާއާއި، ހ. [illegible] / މާލެ. އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ފަރާތުން ގްރީން ޓާފް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ މައްޗަށް ދަޢުވާކޮށް ހުށަހެޅި މި ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 މައްސަލައާއި، ނަންބަރު 1932/Cv-C/2020 މައްސަލައާއި، ނަންބަރު 2100/Cv-C/2020 މައްސަލައިގެ ދަޢުވާގައިވާ ފަދައިން، ދަޢުވާލިބޭ ފަރާތުން ހ. [illegible] ހިންގަމުންދިޔަ ގުދަނުގައި 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 ގައި ހިނގި އަލިފާނުގެ ހާދިސާގައި، އާއިޝަތު ރަޝީދާގެ ހ. [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު ރަޝީދުގެ ހ. [illegible] [illegible] [illegible]، އިސްމާޢީލް ރަޝީދުގެ ހ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގްރީން ޓާފް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުވާތީ [illegible]، [illegible] ހުކުމްކުރީމެވެ."

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާއާއި ދެކެވުނު ވާހަކަ

16. ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ސަބަބުނެތި އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނެ، ގްރީން ޓާފްގެ ފަރާތުން 2 (ދެ) އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. މި މައްސަލައިގެ އިސްތިއުނާފު [illegible] ނުކުތާތަކާއި [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

17. ގްރީން ޓާފްގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަކީ، އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާނަމަ ބިނާވާ ނުކުތާ، ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަދަނޑު ގްރީން ޓާފްގެ މައްޗަށްކަމަށް ބަލާފައިވާތީ، ގްރީން ޓާފަށް ދަޢުވާ ސާބިތުކޮށްދިނުމަށް ނުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2010/SC-A/02 މައްސަލައިގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ހަމަތަކާއި ޚިލާފަށްކަމަށެވެ.

18. އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓަށް ހުށަހެޅި ދައުވާގައި، 20 ސެޕްޓެމްބަރ 2019 ދުވަހު ކ. ތިލަފުށީގައި ހިނގާދިޔަ އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ، ގްރީން ފާމްއިން އިހުމާލުވުމުގެ ސަބަބުންކަމަށް ކަނޑައަޅައިދިނުމަށްއެދޭ މައްސަލައެއް ކަމަށެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަކީ، ގްރީން ފާމްއިން ކ. ތިލަފުށީގައި ގުދަން ހިންގުމުގައި ރައްކާތެރިކަމާއި ސަލާމަތީ ކަންކަން އެކަށީގެންވާ ގޮތެއްގައި ބަލަހައްޓާފައި ނުވާކަމަށެވެ.

19. އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކާއި އެހެނިހެންކަންކަމުން އެނގޭ، އަލިފާނުގެ ހާދިސާއެއް ހިނގާފައިވާކަމާއި، އެ ހާދިސާގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބިފައިވާކަން އެނގެންކަމަށެވެ. އެ އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ ގްރީން ފާމްގެ އިހުމާލުންކަން ނުވަތަ ގުދަން ހިންގުމުގައި ޤާނޫނާ ނުވަތަ ގަވާއިދާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުންކަން، އެއްވެސް ދަލީލަކުން އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދެކޭކަމަށެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ދައުވާ ސާބިތުކުރުމާ [illegible] ތަފުސީލުތައް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

20. ސިވިލް ކޯޓަށް ދައުވާ ހުށަހަޅުއްވާފައިވަނީ އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ކަމަށެވެ. އަދި އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ ގްރީން ފާމްގެ އިހުމާލުންކަމަށް ބުނެފައިވާތީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ ހައިސިއްޔަތުން ދައުވާ ސާބިތުކޮށްދިނުމަކީ އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުގެ މައްޗަށް ބުރައަޅާކަމަށެވެ. ނަމަވެސް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ ނިމުނުގޮތުގެ ނަންބަރު 10.5 ގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަހްމަދު ނާސިރު ވ. މުޙައްމަދު މުޝްތާގު (2010/SC-A/02) ޤަޟިއްޔާ (މިގޮތުން "އަހްމަދު ނާސިރު ޤަޟިއްޔާ"ކަމަށް ބުނެފައިވާ)އަށް ބަލާފައި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އޮފް އެވިޑެންސް ކަނޑައަޅާފައިވާ "[illegible] ސާބިތުކުރުން [illegible] [illegible] މިންގަނޑު"އާ އެއްގޮތްކަމަށް [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ

ފަރާތުން ކަމަށާއި، [illegible] އެކަން ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ އުފުލަންޖެހޭނީ [illegible] [illegible] ފަރާތުންކަމަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވާކަމަށެވެ.

21. އަދި އަޙްމަދު ނާސިރު ވ. ސްޓޭޓްގެ [illegible] ނުކުތާ 3 ގައި، އާއްމު އުސޫލުގެ ގޮތުގައި މަދަނީ [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެ ބުރަ (onus probandi) އުފުލުމަކީ ދައުވާކުރާ ފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، އެ މާއްދާގައި ދައުވާކުރާ ފަރާތަކީ ހަމައެކަނި ދައުވާ ކޯޓުގައި އުފުލާ ފަރާތް ނޫންކަމާއި، އެގޮތުން ދައުވާ ރައްދުވާ ފަރާތުން ދައުވާގެ ދިފާޢުގައިކުރާ ދިފާޢީ ދައުވާ ސާބިތުކުރުމަކީ އެފަރާތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތެއްކަމާއި، އެހެންކަމުން ދައުވާއެއްގައި [illegible] [illegible] ދަޢްވާ ކުރިމަތިކުރާ "ދަފްޢު" (plea) ސާބިތުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭނީ ފަރާތަކީ، އެ ދަފްޢުކުރާ ފަރާތަކުން އެނގެން [illegible] [illegible].

22. [illegible] [illegible] ދަފްޢު ސާބިތުކުރުމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް، ފުރަތަމަ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުގެ ދައުވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ސާބިތުކުރުމުގެ [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

23. [illegible] [illegible] ފަރާތުން، 21 ޖޫން 2019 ދުވަހު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މިނިސްޓްރީ އޮފް [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 20 ސެޕްޓެމްބަރ 2019 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 4 ([illegible]) [illegible] [illegible]، އެ [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ކަންކުރާގޮތް ނޫންކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ. [illegible]، މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް ދޫކުރާ ހުއްދައިގެ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ [illegible] [illegible] ހުއްދަހަމަވާއިރު، 1 (އެކެއް) އަހަރުވުމުން އަނެއްކާވެސް ހުއްދަ އައުކުރަންޖެހޭއިރު، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމެއްކަމަށް ގަބޫލުކުރާކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

24. މި މައްސަލައިގައި، [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] ހިނގާފައިވަނީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ފިނޭންސް [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"ގެ [illegible]. އަދި ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ [illegible]. އަދި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ، [illegible].

25. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ އަދި [illegible] [illegible] [illegible].

26. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ [illegible] [illegible] [illegible]

ތަޙްޤީޤު ކުރިއަށް ގެންދާނެކަމާއި، ޝަރީޢާ ހިނގަން ފެށުމުގެ ޙަޤީޤީ ސަބަބު ދެނެގަނެވުމުގައި ނުވާކަމެވެ.

27. މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ތަޙްޤީޤު ނިމުމުގެ ކުރިން، އަދިއްލާގެ ޝަރީޢާ ހިނގާފައިވަނީ ގޮތުން ޤާޟީގެ އިޖުރާއަތުތަކަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ޙުކުމުގައި ޤާނޫނުގެ ދަރަޖައިން ފެންނާނެކަމަށް، ގޮތުން ޤާޟީގެ ހުކުމުން ސިޔާސީ ޤަޟިއްޔާއެއް ބުނެފައި ވާކަމަށްވެ. އަ ކަނޑައެޅި ގޮތުން، ސިޔާސީ ޤަޟިއްޔާގެ "ސަބަބު ނިޔުމުގެ"ގެ 14 ވަނަ ނަންބަރުގައި، ސިޔާސީ ޤަޟިއްޔާ ހަރަކާތްތަކުގައިވާ ދަރަޖާ ގޮތުން ގޮތުން ޤާޟީގެ ދިރާސާ ބިނާކުރި މައްސަލަ ނަންބަރުގައި، ޝަރީޢާ ހިނގައިދާ ގޮތުން ޤާޟީގެ ގަރާރަކީ މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ހުށަހެޅި ކަނޑައެޅި ސަރުކާރާ އެއްބަސްވެފައިވާ ބިނާކުރުމުގެ މައްސަލަ ކަމަށްވާތީ، އެކަށައަޅާ ގޮތުން ޤާޟީގެ ހުކުމުން ބިނާކުރި ނަންބަރު ނަމަ ނަންބަރުކަމަށް، އަ މައްސަލައިގެ ދިރާސާ ކަނޑައެޅި މައްސަލަ ގޮތުން ޤާޟީގެ އިދާރާތައް އެކަށް ސަރުކާރާއި ނަގަވާ، ހުއްދަ ޤާނޫނީ ގަރާރުގެ ތަޙްޤީޤު ގަވާއިދުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ނަތީޖާ ބިނާކުރަށް ވާނަމަ ކަމެއް ހުއްދަވާނެ.

އަދި ހުކުމް ގަރާރުގައި ތަޙްޤީޤު ނިމުމުން، އަދިއްލާގެ ޝަރީޢާ ހިނގުމުގައި އެކަން ހުކުމުގެ އަދަދު އެއްގޮތަށް ނަމަވަ ނަންބަރު ކަނޑައެޅުމުގެ ދިރާސާކުރެވޭ، އަ ގަރާރުގައި ގޮތުން ޤާޟީގެ ހުކުމުން ހިފަހައްޓަން ޖާގަދެވި މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް އެފެއާޒް ކަނޑައަޅާ ދެކޮޅު ސަރުކާރާއި ބަދަލު ނަންބަރުކަމަށްވާތީ، ޝަރީޢާ ހިނގައިދާ ގޮތުން އަ ސަރުކާރާއި ގޮތުން ޤާޟީގެ ހުކުމުން ފަރާތަށް ބަދަލުގައި ވާނަމަ ނަމަވަ ނަންބަރުކަމަށް ބަދަލު ނަންބަރުކަމަށް ސިޔާސީ ޤަޟިއްޔާގެ ނިޔުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާކަމަށްވެ.

28. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ޙުކުމް ބަސްއަހަން ދަށުން ގެންދިޔައީ، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތްތަކުގެ ގޮތުގައި 4 (ހަތަރެއް) ކަމެއް ބަޔާން ކޮށްދީފައިވާކަމެވެ. އެގޮތުން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ބަލާލެވިފައިވެއެވެ.

28.1. އިހުމާލުވިކަމަށް ބުނާ ފަރާތުން ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދާކުރަންޖެހޭ ޤާނޫނީ ޒިންމާއެއް އޮތްކަން (Duty of Care)؛

28.2. އިހުމާލުވި ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ ޚިލާފުވެފައިވާކަން (Breach of Duty of Care)؛

28.3. އިހުމާލުވި ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ޒިންމާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުމެއް ލިބިފައިވާކަން (Damages)؛ އަދި

28.4. އެ ގެއްލުމަކީ އިހުމާލުވި ފަރާތުން ޤާނޫނީ ޒިންމާ ޚިލާފުވުމުގެ ކުރިއަށްދާ ގުޅިފައިވާ ގެއްލުމެއްކަން (Causation) ވުމެވެ.

29. ދަޢުވާއެއްގައި ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމަށް އެދިފައި ނުވިނަމަވެސް، އިހުމާލު ސާބިތުކުރުމުގައި ބުނެވިދިޔަ 4 (ހަތަރެއް) އެއްޗެހި ފުރިހަމަވާންޖެހޭނެކަމަށް ސާބިތުކުރަންޖެހެނީ ޝާކީގެ ފަރާތުން ބުރަވެގެންނެވެ. އަދި ޢާއްމު އުސޫލަކަށް ވަކިވަކިން ރިޢާޔަތްކޮށް، ހަމަހަމަވާ މައްސަލައިގައި އެ ސާބިތު ފުރިހަމަވޭތޯ ބަލަންޖެހޭނީ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުރަވެގެންނެވެ.

30. އެހެންނަމަވެސް، މި މައްސަލަ ސިފަވެ ގޮތުން ނިންމުމުގައި، ލިބިފައިވާ ގެއްލުމަކީ އިހުމާލުވި ފަރާތުން ޤާނޫނީ ޒިންމާ ޚިލާފުވުމަކާ އަޅުވާލެވޭފައިވާ ގެއްލުމެއްކަން ނުވަތަ ނޫންކަން (Causation) ސާބިތު ކުރަންޖެހުމުގެ، އެކަމަށް ދިމާވާ ކުރިއަށް ނުވާކަމަށް ވިޔަން ޝާކީގެ ފަރާތުން ދަޢުވާކުރަނީ. ފުރުޞަތުގެ ތަޖުރިބާ ނިޔާއިން، އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގައިފައިވި ގޮތުން ޝާކީގެ އަމިއްލަކަމާއި ސާބިތުނުވާ ހާލަތުގައި، އިހުމާލުގެ އުސޫލުތައް ފުރިހަމަ ނުވާކަމަށާއި، އެގްރީމަންޓު އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ އިހުމާލުން ހާދިސާކަން ނިސްބަތްވާކަމަށް ދަޢުވާކުރަނީ ބުނެފައެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ފުރުޞަތުގެ ތަޖުރިބާ ނަތީޖާ ލިބުނުކަމަށް ހާލަތު ބަދަލުވި، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް އިހުމާލުވެފައި ކަނޑައެޅުމުގެ ހާލަތުގައި ބަދަލު ނުގެނައުމުން

[illegible] ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ، އަދުލު [illegible] ވެރިން ޒާތްގެ ފަރާތުން [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

31. މި މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމުގައި ސަރަހައްދުކޮށްދީފައިވާ ސުވާލުތަކުގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

31.1 ސިވިލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ދިޔައިރު ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީތަކުގައި، ގެދޮރުގައި ހިނގި އަލިފާނުގެ ހާދިސާއާ ގުޅުންހުރި މައުލޫމާތު [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެން، އެ ސިޓީތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަކީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެ މައުލޫމާތުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް [illegible] [illegible] ސާބިތު [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

31.2 އިސްތިއުނާފުގެ ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible] [illegible]، ވެރިން ޒާތްގެ މައްޗަށް ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ވެރިން ޒާތްގެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] ސާބިތު [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible] ބުނެފައިވެއެވެ.

31.3 އިސްތިއުނާފު ފުރަތަމަ ނުކުތާގައި [illegible] ވެފައިވާކަމަށް ކަނޑައެޅުމަށް ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] ސާބިތު [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެން، [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއްވެސް [illegible] ސާބިތު [illegible] ވެރިން ޒާތްގެ [illegible] [illegible]

31.4 ވެރިން ޒާތްގެ ފަރާތުން [illegible] އެއްވެސް [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] ވެރިން ޒާތްގެ [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތުކުރުމުގެން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ނުދެކޭކަމަށް ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ. އަދި ޖަވާބު ދެއްވުމުން، ފޯނުގެ ޕޭމަންޓު ބަދަލުކޮށް ނަންބަރު ސަރވިސްތަކުން އިސްތިހާރު ސާބިތު ކުރުމުން، ނުރައްކާ ފޯރުކޮށްދޭ ގޮތުން ފޯނުއި ޕްރޮޕަޓީ ބަދަލުކޮށް ނުބެލެވޭ ގޮތުން ފޯނުއިން ޖަވާބު ދީފައިވެއެވެ.

31.5. ގޮތުން ފޯނުގެ ވާހަކަތައް ދުވަހުގައި ކަނޑައެޅި ހުށަހަޅާފައި ބަހުސް އެކުލެވޭ ސަރވިސްތަކުން ސާމާނު ކަނޑައަޅައިދިނުމުން، ހާދިސާ ހިނގިއިރު ގުދަނުގައި ކަނޑައެޅި ނަގާކަމުގައި ބަހުސް ނަގާކަމަށް ޖަވާބުދީފައިވެއެވެ.

31.6. ހާދިސާ ހިނގިއިރު ދުވަހުގައި ކަނޑައެޅުނު ޕޮލިސްގެ ސަރވިސްތަކުން ސާމާނު ކަނޑައަޅައިދިނުމުން، ކަމަށް ސާބިތުވާކަމަށް ޖަވާބު ދީފައިވާތީ، އެންމެފަހުން ދުވަހު އިންސާފުގެ ކޯޓުފައިވާ ކޯޓުއިދާރާގައި ކަނޑައެޅި ހުށަހަޅާފައި ބަހުސް އެކުލެވޭ ސަރވިސްތަކުން ސާމާނު ކަނޑައަޅައިދިނުމުން، ފުރުސަތު ދެއްވާ ރިޕޯޓު ހުށަހަޅާފައި އިއްތިޙާދު ނުކުތާތަކުގައި ހުއްދަ ލިބުނުކަމާ ދޫނާ އިންސާފުގެ ކޯޓުފައިވާކަމަށް ގޮތުން ފާހަގަ ބެލުމަށް ކުރެވިފައިވެއެވެ.

31.7. ހުށަހަޅާ ލިޔުމާ 21 މެއި 2019 ދުވަހު، ފޯރެންސިކް ހިނގުމުގެ ގޮތުގެ ރިޕޯޓުކަމަށް 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހު ކުރިންކަމަށްވާތީ، 03 (ތިނެއް) މަސް ދުވަސް ވަނދުން އިސްތިއުނާފުކުރަނ ފާހަގަ އެއްވަސް ވަރަކަށް އިންސާފުގެ ވަސީލަތް ނުކުތާއެއްވަރަށް، ގަރާރަކުން ވަޒީފާ ސަމާލުކަމަށްވަރަށް މުދަލުއެއްވަސް ނުކުތާތަކުގެ ބަހުސް އެކުލެވޭ ސަރވިސްތަކުން ސާމާނު ކަނޑައަޅައިދިނުމުން، މިކަން ކަމަށް ސާފު ޖަވާބެއް ދީފައިނުވެއެވެ.

31.8. ގޮތުން ފާހަގައިން 3 (ތިނެއް) މަސްދުވަހުގެ ތެރޭގައި ދުވަހުން އެއްވަސް އެއްބަސް ނުކުތާތަކުގެ ބަހުސް އެކުލެވޭ ސަރވިސްތަކުން، އަދި ސާމާނަކަށް ޖަވާބުދީފައިނުވާކަމަށް ގޮތުން ފާހަގަ ފާހަގަ ކުރެވިފައިވެއެވެ.

31.9. ދުވަހުން މުދަލު ބާރުތަކުގެ އަދާކުރެއްވުމަށް، ދުވަހުގައި އެންމެ ފަހުން ކަނޑައެޅި ކޯޓުއިދާރާއިން ގޮތުން ފާހަގައިން ސާބިތުކުރުމަށް ކަމަށްވާތީ، ސިފައިން ކޯޓުގައި މަސައްކަތް

ބެއްލެވިއިރުވެސް [illegible] ދުވަހުގައި ކަރަންޓު ނެއްޓުމާއި، [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] ސުވާލު ކުރުމުން، ބަހުސް ނެތްކަމަށް ޑީން ރާއްޖެ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

31.10 އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގުމަށް މެދުވެރިވީ ކަރަންޓުގެ ސަބަބުން ނޫންކަމަށް ޑީން [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، ކަރަންޓުގެ ސަބަބުން ނޫންކަމަށް [illegible] ހާދިސާ ހިނގުމަށް [illegible] [illegible] ކަމެއްކަމަށް ޖަވާބު ދީފައިވެއެވެ.

31.11 ޑީން ރާއްޖެ ފަރާތުން ދުވަހުގައި އަލިފާން [illegible] [illegible] ސަބަބެއް ސިވިލް ކޯޓަށް [illegible] ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ [illegible] [illegible] ކަންކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުގައި ހުށަހަޅާފައި ނުވާކަމަށް ޖަވާބު ދީފައިވެއެވެ.

31.12 [illegible] ކަރަންޓު ނެއްޓި، ދުވަހުގައި [illegible] [illegible] [illegible] އެއްޗެއްކަމަށް ޑީން ރާއްޖެއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްޗެއްކަމަށް ބަހުސް އުފައްދަނީ ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، އެފަދައިން ބަހުސް [illegible] ނުވާކަމަށް ޖަވާބު ދީފައިވެއެވެ.

31.13 ވާޤިޢާތަކުން އަލިފާން ރޯވެދާފަދަ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް [illegible] އަދި އަލިފާން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބެއް [illegible] ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، ޖަވާބެއް ދީފައިނުވެއެވެ.

31.14 އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ހިލާފަށް [illegible] ނެތްކަމަށް [illegible] [illegible] ގޮތުގައި [illegible] [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ސުވާލު ކުރުމުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖަވާބު ދީފައިވެއެވެ.

31.15 ދުވަހުގައި ކަރަންޓު [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] އެ ނުކުތާ [illegible] ޑީން ރާއްޖެ [illegible] [illegible] ޝަރީޢަތުން ސުވާލުކުރުމުން،

ދަފުޢު ސާބިތުކުރުމުގެބުރަ އޮންނާނެކަމަށް [illegible] [illegible] [illegible] ކަށަވަރުކޮށްފައި ނުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ދައްކުވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] އިސްތިއުނާފު ދައްކުވާ ފަރާތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

31.16. ކޯޓުގެ [illegible] މަރުޙަލާގައިވެސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

31.17. [illegible]

31.18. [illegible]

31.19. [illegible]

ސުވާލުކުރުމުން، އިޖުރާތުގެ ހަތަރު ޢުންޞުރު ފުރިހަމަ ވެފައިވޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ސިވިލް ކޯޓުން ބަލާފައި ނެތަތީ ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް އެދޭކަމަށް.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

32. އިސްތިއުނާފު ފޯމުގައި [illegible] [illegible] ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ ތިރީގައިވާ ގޮތަށެވެ.

32.1. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން [illegible] ސިވިލް ކޯޓުން [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަޙްމަދު ނާސިރު ވ. މުޙައްމަދު މުސްތަފާ (2010/SC-A/02) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] [illegible] (2020/SC-A/71) މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅައި، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުން ބާޠިލުކޮށްދިނުމަށެވެ.

33. މައްސަލައިގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދިނުމަށާއި، [illegible] [illegible] [illegible] ސުވާލުކުރުމުން، އިޖުރާތުގެ ހަތަރު ޢުންޞުރު ފުރިހަމަ ވެފައިވޭތޯ ނުވަތަ ނޫންތޯ ސިވިލް ކޯޓުން ބަލާފައި ނެތަތީ ސިވިލް ކޯޓަށް މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރުމަށް އެދޭކަމަށް.

އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަ

34. މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ޝާހިދުން ސަރުކާރުގެ މަޖިލީހުގައި، އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގެ ޖަވާބުގައި ދިނުން ޝާހިދުގެ ފަނޑިޔާރުން ހުށަހެޅި ކަންކަމާ ގުޅިގެން އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ދައްކަވާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކަތައް ލިޔުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ދޭހަވެއެވެ. މި މައްސަލައިގައި ގުޅިގެން ޝާހިދުން ސަރުކާރުގެ ހައްދަރުނުވާތަކާއި އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ޝާހިދުވެރިންގެ އެއްބަސްވެވޭނެކަމެވެ. އަދި ހުރިހާ ވާހަކައެއް އިސްތިއުނާފުގެ ޖަވާބުގައިވާ ޖުމުލަތަކުން ސާބިތުނުވާކަމެވެ.

35. އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުންގެ ޖަވާބު ބަޔާންކޮށްފައިވާ ސިޓީގެ ނިންމުންތަކުގައިވާ ކަންކަމަށް ވަކިވަކިން ރަޢުޔު ދިނުމުގައި، އެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާތައް އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ދެކިވަޑައިގަންނަވާކަމެވެ. އަދި ސިޓީގެ ދަށުގައިވާ ވާހަކަތައް ޝާހިދު ގޮތުގެ ފަނޑިޔާރުން ޢަމަލުކުރެއްވި ނަތީޖާ ފެނިގެންދާ ގޮތުން މައްސަލައާއި ބެހޭ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ދޭތެރެއިން ބަހެއްނެތި ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.

36. ފަހަރު އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާގެ ގޮތުން، އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ދެއްކެވި ވާހަކަތައް ފުރިހަމަ ގޮތުގައި ބައްލަވާލެވުނެވެ.

36.1 ޝާހިދު ޒުބާނީ ހުށަހެޅުމާ ގުޅިގެން، އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާތަކާއި ކަންކަމާ މައްސަލަ ބެހެއްޓި، އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުންގެ ގޮތުން ގޮތުން ދެކެވިފައި، ޝާހިދު ޒުބާނީ އިބާރާތުގެ ސަބަބުން ކަމަށް ވެއެވެ.

36.2 ސ. ދިވެހިރާއްޖޭގައި ޝާހިދު ޒުބާނީ ގެއްލުމުގައި އަދާހަމަ ކުރުވިފައި، ޝާހިދު ޒުބާނީ ފަނޑިޔާރުން އެ ގެއްލުމުގެ ސާބިތުކުރުމައި ބައްލަވާފައިވާން ކަންކަމުގެ ތަފްސީލުތަކުގައި އަދި ކަނޑައެޅުނުކަމަށް ދިރިއުޅުމުގެ ޙައްޤު ދެވިގެން ކަނޑައެޅުއްވުމަށް އެ ޙާލަތު ދިރިއުޅުމުގެ ސާބިތުކުރުވެއެވެ. އިސްތިއުނާފު ބައްލަވާ ފަނޑިޔާރުން ސިޓީގެ ހުރިހާ ވާހަކައިގައި ވިދާޅުވެފައިވާ ބުނުމުން ޝާހިދު ޒުބާނީ ފަނޑިޔާރުން ގޮވާލެވުނު އެ ޙާލަތުގައި ދިރުމަށް ކަނޑައެޅުނު ދެކުނު ސާބިތުކުރުވާލެވުނު

މައްސަލައިގައި ގްރޮސް ފާޑުގެ އިހުމާލު އޮތްކަން ސާބިތުވާކަމަށް. އެގޮތުން، މި ނިންމުމުގެ 6 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފުލުހުންގެ ސިޓީގައި، ހާދިސާ ހިނގިއިރު އެ ގުދަނަކީ "ކަލިކަތު ސްޓޯރޭޖް ގުދަން ކަމުގައި ހުރިހާ ކަމަކަށް ޖިންސުގެ" އާ އެއްގޮތަށްކަމާއި ގުދަނުގެ ނުރައްކާތެރިކަން ބޮޑުވެފައިވާކަމަށް. އަދި އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ޖަވާބުގައި، މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 6 އިން 8 އަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމާއި ގުޅޭގައި، ފުރުޞަތުގެ މިންވަރު އެއް ޚިދުމަތްތަކުގައި ބަލާފައިވާ ވާހަކަ ހިމެނިފައިވެއެވެ.

36.3. އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔުންތަކާއި އެންމެހައި ކަންތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދައުވާ ސާބިތު ކުރުމުގެބާރު އަދާކޮށްފައި ވާކަމަށާއި، މި މައްސަލައިގައި ގްރޮސް ފާޑުގެ އިހުމާލު އޮތްކަމަށް މަދަނީ ޖިނާޢީގެ ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ދޭންޖެހޭނެއެވެ.

37. ދެވަނަ އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާއަށް ބެލިގެން، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ފައިސާއަކީ ދެކޭގޮތް ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

37.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުސައިން ރަޝީދު ވ ސްޓޭޓްގައި، އިހުމާލު ސާބިތުކުރުމަށް ފުރިހަމަވާންޖެހޭ އުންސުރުތައް، މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވާކަން އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ދައްކާދޭން ބޭނުންވެއެވެ. އެގޮތުން، އެ އުންސުރުތައް ފުރިހަމަވާކަން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ނުކުތާތައް، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާގެ ގޮތުގައި ތަފްޞީލު ކުރާލާނަމެވެ.

37.2. މި މައްސަލައިގެ ބަޔާނުގައި ހުށަހެޅިފައިވާ ގްރޮސް ފާޑުގެ ސިޓީގައި 1 (އެކެއް) ވަނަ ދަފުތަރު ލިޔުމުގައި "ކަލިކަތު ގުދަނުގެ ބަތޭގެ ހިސާބުން" އެއްޗެހި ނުވަތަ އެ ގުދަނުގެ ފުރަގަސްގައިވާ ނުވެއެވެ. ބަލަހައްޓަނީ، ގުދަނުގައި އަދި މާލެ

ގޮތަކީ، އެއީ އަމަލު ކުރަމުންދިޔަ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސްގެ "ކޯޑިކަލް ސްޓޭކްހޯލްޑަރުން ހަދާފައި ހުންނަންޖެހޭ މިންގަނޑު"އާ އެއްގޮތަށްހެދި ގޮތުގައިކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަމަށެވެ. މި މައްސަލައިގައި ތިން ޝާހިދުގެ އިހުމާލު ގުޅުންހުރި ކަމަކަށްވާތީ އެޅިކަމަށް، އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

37.3 ދިވެހި ފުލުހުންގެ މިދުވަސްކޮޅުން ކުރިއަށްގެންދާ ތަޙުޤީޤު ނިމުމަށް ހާދިސާ ހިނގާދިޔައި ގޮތުން ފާޅުވާ އެއްބަސްވުމެއްގެ އަމިއްލަ އެކަން ނުވަތަ ނޫންކަން ކަށަވަރުކުރުމަށްދިޔައީ ނަމަވެސް، ގޮތުގައި ތިން ޝާހިދުގެ ހާދިސާއާ ގުޅުންހުރި މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސުން ހަދައިދިނުމާ ގޮވާލުން ސަރކިއުލަރކަން ބަދަލުވެއް ނޫންނަމަކަމަށް، ސިވިލް ކޯޓުން ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަރުދާހުގައިވާކަމަށް، އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ދޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

38. މި މައްސަލައިގެ އަޑުއެހުމުގައި ސަބްޕީނާއެއް ހާޒިރުވާ ސުވާލުކުރުމުގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ދައްކަވާފައިވާ މައިގަނޑު ވާހަކައެއް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

38.1 ސިވިލް ކޯޓުގައި މައްސަލަ ކުރިއަށް ދިޔައިރު ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ފޮނުވާފައިވާ ސިޓީގައި، ގޮތުގައި ހިނގި އަދާލަތުގެ ހާދިސާއާ ގުޅުންހުރި މަޢުލޫމާތުން ސަރުކާރުން ކިޔައިދިނުމަށް ދިވެހިރާއްޖޭ ސުވާލުކުރުމުން، އެ ސިޓީތަކުގައިވާ ކަނޑައެޅުން ތިން ޝާހިދުއިން އިންކާރު ނުކުރާކަމާއި، އެ ސިޓީތަކުގައިވާ މަޢުލޫމާތުން، ގޮތުގައި އަދުލުން ތުހުމަތު އެ ގޮތަކީ 1 (އެކެއް) އަހަރު ދުވަހުގެ ހުކުރު ދިނުމަށްދޭ ބާރުތަކުގައި ހުކުމްދެނެއް ނޫނުކަން އެނގޭކަމާއި، އެ މަޢުލޫމާތުން ބަލާއިރު ދޫކުރެވޭކަމަށް ދޭކަމަށް ބުނެފައިވެއެވެ.

38.2 ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ކުރުމަށްފަހު ފުލުހުން ފޮނުވި ރިޕޯޓު ގެނެސް ވަކިކޮށްދެއްކުމުން ސާބިތުވާތީ އަޑުއެހުމުގައި، ތިން ޝާހިދާ ކޮށްދިން ސުވާލުތަކާ ގެނެސް އިސްތިއުނާފު ކުރެއްވި ފަރާތުން ބަސްބުނުމުން ދެވުން ފުރުސަތުގައި، އިޚްތިޔާރުއަދާކޮށް ފަރާތްތަކުން ނިންމާފައިވާ

ޝަރީޢަތުގައި ކުރެވުނު ސުވާލުތަކުގެ ޖަވާބުން ކަންކަން ސާފުވެފައިވާކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް

39. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން އެދިފައިވަނީ، އިސްވެ ބަޔާންކުރި ކަންކަން [illegible] [illegible]، ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުނާމާ ނުކުތާތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ސިވިލް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުކަމުގައި ކުރައްވާ [illegible] [illegible] ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ސަބަބު ނުވަތަ ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި އިސްތިއުނާފު މައްސަލައިގައި ހުކުމް ކޮށްދިނުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

40. މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތިވެފައިވާ ސުވާލުތަކަށް ރިޢާޔަތް ކުރެވުނުކަމުން، އިންސާފުގެ މައްސަލަތަކުގައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނީ ނިޒާމުގައި އަމަލުކުރުމުގެ އުސޫލުތަކަށް ޖުމުލަކޮށް ބަލައިލުމުން ފުދިއްޖެކަމަށް ދެކެމެވެ.

41. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ޙުސައިން ޢަފީފު ވ. ސްޓޭޓުގައި، [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކޮށްފައި ނުކުރުން ފަދަ [illegible] [illegible] "[illegible]" (އިނގިރޭސި ބަހުން) ނުވަތަ މަދަނީ [illegible] [illegible] ސަބަބުން [illegible] "[illegible]" [illegible]، އެ ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ޝަރީޢަތް [illegible] [illegible]. އަދި ޙުސައިން ޢަފީފު ވ. ސްޓޭޓުގެ ކުރިން އެ ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަޙްމަދު އިރުޝާދު ވ. ދައުލަތް (މިނިސްޓްރީ އޮފް ހޯމް) (2016/SC-A/05) ގަޟިއްޔާ (މިގޮތުން "އަޙްމަދު އިރުޝާދު

ޤަޟިއްޔާ"ކަމަށް ބުނެފައިވާ)ގެ [illegible] ބެލުމުން، ޤާނޫނީ އުސޫލުގެ [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި، ފަނޑިޔާރުން ޢަމަލުކުރަންވާނީ ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުތަކާއި، ޤާނޫނުއަސާސީއާއި ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިނުވާ ކަންކަން ނިންމުމުގައި، އިސްލާމީ ޝަރީޢަތުގައި [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވާގޮތަށް، ޤާނޫނުން ރިޢާޔަތް ކުރަންވާނެކަމަށް [illegible] [illegible]، [illegible] ރަސޫލާގެ ޙަދީސްފުޅެއް ކަމުގައިވާ "لا ضرر ولا ضرار" ނައްޞުގައިވާ ޝަރުޢީ އުސޫލުގެ މައްޗަށްބިނާކޮށް ދެކެމެވެ.

42. އިނގިރޭސިވިލްލޯގެ ޑޮނަހިއު ވ. ސްޓީވަންސަން[7] މައްސަލައިގައި، މީހެއްގެ ޢަމަލުތަކުގެ ސަބަބުން [illegible] އަވަށްޓެރިޔާއަށް [illegible] [illegible] މިންގަނޑަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގައިވެސް ބަލައިގަނެފައިވާ ޤާނޫނީ އުސޫލެއްކަން އެނގެއެވެ.

43. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާ ނިންމާފައިވުމުން، ތަޤްޞީރީ މަސްއޫލިއްޔަތާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ([illegible] އިންވެސްޓްމަންޓް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް) (2021/SC-A/67) ޤަޟިއްޔާ (މިގޮތުން "[illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާ"ކަމަށް ބުނެފައިވާ) ގައި، [illegible] މައިގަނޑު އުސޫލުތައް ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްލަމެވެ.

43.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] ވ. [illegible] [illegible] (2012/SC-A/10) ޤަޟިއްޔާ (މިގޮތުން "[illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާ"ކަމަށް ބުނެފައިވާ)ގައި، ތަޤްޞީރީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ އަސާސީ ރުކުންތަކަކީ، 1. [illegible] [illegible] (ޚަޠާ/fault)، 2. ގެއްލުން (ޟަރަރު/damage)، 3. ކުރި "ޚަޠާ"ގެ އަމަލާއި ލިބުން ގެއްލުމާ ދެމެދުގެ ސަބަބީ ގުޅުން (causal link) ކަމަށެވެ. މިގޮތުން، ޚަޠާއަކީ ލިބުން

---

[7] *Donoghue v Stevenson* [1932] AC 562.

ގެއްލުމާ މަސްއޫލުވާ ފަރާތުން ޢަމަލުގެ [illegible] [illegible]، އެ ޢަމަލު [illegible] ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބުންކަމާއި، ތަޤްސީރީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ސަބަބުން ލިބުނު ގެއްލުމުގެ ދައުވާއެއް ސާބިތުކުރުމަށް ބުނެވިދިޔަ ތިންރުކުން ފުރިހަމަ ވާންޖެހޭނެކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި އެ ހާލަތުގައި، ބަދަލުގެ މިންވަރު އަގުކުރެވޭނީ ނަގުދު ފައިސާއިން ކަމުގައިވާނަމަ، ފުރަތަމަ އަދާކުރަންވީ ސީދާ ގެއްލުމަކަށެވެ. ސީދާ ގެއްލުމުގައި މީހަކަށް ލިބުނު ގެއްލުމާއި، ގެއްލުން ނަފްސާ ނުވަތަ އާމްދަނީ ހިމެނޭކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

43.2 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހައިޒަމް ކޮންސްޓްރަކްޝަން ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] ބޭންކް ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް (2012/SC-A/20) ޤަޟިއްޔާ (މީގެފަހުން "ހައިޒަމް ޤަޟިއްޔާ"ކަމަށް ބުނެވޭނެ)ގައި، ތަޤްސީރީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ތަޢުރީފުގައި ހިމެނޭ "ޢަމަލު އިހުމާލު"ގެ މައްސަލަތަކުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ޝައްކުގެ ދަރަޖައި، އިހުމާލުގެ އަދާކުރުމުގައި ގެއްލުން ދިނުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އެފަދަ ކަމެއްގައި ނުވަތަ [illegible] [illegible] ނުވަތަ [illegible] މީހާގެ [illegible]، [illegible] ހުންނަންވާނެކަމަށް [illegible] މިންގަނޑުގެ މައްޗަށް [illegible]، ގެއްލުން ލިބުނުކަމަށް [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

43.3 [illegible] [illegible] ޤަޟިއްޔާގައި، [illegible] ކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގެ [illegible] މައްސަލަތަކުގައި ބަލަންޖެހޭ [illegible]، [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައި ނުވަތަ ބަލިމީހާއަށް ފަރުވާ ދިނުމުގައި، ކުރާ ނުރަނގަޅު ތަޞައްރުފު (malpractice)އާއި، ބަލިމީހާއަށް ގެއްލުން (damage) ލިބުމާއި، ބަލިމީހާއަށް ލިބުނު ގެއްލުމާއި ޑޮކްޓަރުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު އަދާކުރުމުގައިވާ ނުރަނގަޅު ތަޞައްރުފާ ދެމެދުގައި ސަބަބީ ގުޅުން (causal relation) ހުރިކަމުން، ނުވަތަ ލިބުނު ގެއްލުމަކީ ޑޮކްޓަރުގެ ފަންނީ ކުށެއްގެ ނަތީޖާއަކަށް ވުންކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

43.4 ބުނެވިދިޔަ، [illegible] [illegible] ގަޟިއްޔާއާއި، [illegible] ގަޟިއްޔާ އަދި [illegible] [illegible] ގަޟިއްޔާގައި، ތަފްސީލީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުޞޫލަކަށް ބޭނުންވީ، 2 (ދޭއް) އުންސުރު ފުރިހަމަވުމުންކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެއީ؛ ގާނޫނީ ވާޖިބެއް (legal duty) އޮތުމާއި، އެ ގާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި، އަދާކުރަންޖެހޭ ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޒިންމާ (duty of care)ގެ މިންގަނޑުތަކާ ޚިލާފުވުމެވެ. މިގޮތުން، ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޒިންމާގެ އެންމެހައި ތަރަހަމަށް ސާފުކޮށްދެވޭނެކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޒިންމާ ޚިލާފުވެފައިވޭތޯ ބެލުމަށް، 3 (ތިނެއް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އެކަންތަކަކީ؛ 1. [illegible] މަތިކޮށްފައިވާ އަމަލަކީ ޚިލާފުވުމުގެ އަމަލު (fault)، 2. އެ އަމަލާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން [illegible] ގެއްލުންވުން (damage)، 3. އެ ގެއްލުން ލިބިފައިވަނީ އެ އަމަލުގެ ސަބަބުންކަމަށް ދައްކައިދޭނެ ސަބަބީ ގުޅުން (causal link)، މިއެވެ.

43.5 ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޒިންމާއެއް އޮތްތޯ ބެލުމުގައި، ގިނަ ޖުރިސްޑިކްޝަންތަކުގައި ބޭނުންކުރަނީ ކަޕަރޯ އިންޑަސްޓްރީސް ޕީއެލްސީ. ވ. ޑިކްމަން[8] ގަޟިއްޔާގައިވާ "ކަޕަރޯ ޓެސްޓް"ގައި، 3 (ތިނެއް)ކަމެއް އެކުލެވިގެންވެއެވެ. ދިވެހިރާއްޖޭގެ [illegible]، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުޑީޝަރީގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެމަތިން، "[illegible] [illegible]" އުސޫލުން، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކުރުމުގެ އުސޫލުތަކަށް، [illegible] ގަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

43.6 ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޒިންމާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ގެއްލުން ލިބިފައިވަނީ [illegible] [illegible] ސަބަބުންކަމަށް ބުނާނަމަ، ސާބިތުވާންޖެހޭ 4 (ހަތަރެއް) ކަންތައް [illegible]. އެއީ؛ 1. އިހުމާލުވިކަން ބާރު ފަރާތުން، ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތުގެ މައްޗަށް އަދާކުރަންޖެހޭ

---

[8] *Caparo Industries PLC v Dickman* [1990] UKHL 2.

ތަޢާރުފްކުރެއްވުމުގެ ޕްރޮސެސް އެއްގޮތްވާ، 2. ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ބިންގާއާ ޚިލާފު ވެފައިވާކަމާއި، 3. ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ބިންގާއާ ޚިލާފުވުމުގެ ސަބަބުން ގޮތުން ފިކުރާއި، 4. އެ ހައްދުތަކީ ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ޤާނޫނީ ބިންގާއާ ޚިލާފުވުމަށް އަސާސާ ގުޅިފައިވާ ގޮތަށް ގަބޫލުކުރެވެއެވެ.

44. މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުގެ ކުރިމަތީގައި ހުށަހަޅާ ސާބިތުކޮށްދީ، އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމް ދަށުގެ ސާބިތުވާ ހެކިން ނުކުތާ، ސާބިތުވާނެ ގޮތް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުގެ މައްސަލަ ކުރިއަށްދިޔައިރު، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދަށުގެ ސާބިތުކުރެވޭނެ ނުކުތާތަކުން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ އަޙްމަދު ނާޝިދު ވ ސްޓޭޓްގެ ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ސާބިތުކުރުމުގެ ދަރަޖައިގެ އުސޫލާ ޚިލާފުވެފައިވާކަމެވެ.

45. މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުގައި ހުށަހެޅި ދައުވާގައި، ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތުން، ހ. ޖެމްރޮކްގެ ދުވަސްވީ ތަނުގައި 20 ސެޕްޓެމްބަރ 2019 ދުވަހު ހިނގި އެކްސިޑެންޓުގެ ހާދިސާގައި، އާއިލާގެ ދަރިފުޅާ ހ. ދަރުވާދީ އެދުރުއާ ގެއިން، އިސްލާމިކް ދަރިވަރުގެ ހ. އީވާއި އެދުރުއާ ގެއިން، މުދައްރިސް ދަރިވަރު ހ. އީބާރުގެ އެދުރުއާގެ، ދިރިއުޅުއްވާފައިވާ ހަރުކަށް، އިސްތިއުނާފު ދައްކާ ފާރާތުގެ އާއިލާއަށް މަޢުލޫމާތު ނިކަމެތިވުމައިލާގެ، މިކަމުގައި އިހުމާލުވި ފާރާތުގެ ކަނޑައަޅައި ދިނުމަށެވެ. މިގޮތުން، އެ ޝަކުވާގައި އިހުމާލުވި ފަރާތަކީ ގެއްލުން ފޯރުވަން، އިސްތިއުނާފު ދައުވާ ފަރާތުން ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމް ދަށުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

ދިފާޢުގެ ދަޢުވާ ސާބިތު ކުރުމުގެ ބަރާބަރުން

46. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން އަޙްމަދު ނާޝިދު ވ ސްޓޭޓްގެ ޤަޟިއްޔާގައި ނިންމަވާފައިވާ ނުކުތާތަކަށް، ދަރަޖަ އަދި ބިންގަލަ ކަނޑައެޅުމުގައި، މަދަނީ މައްސަލަތަކުގައި ޤާނޫނީ ނަޒަރިއްޔާ ނުކުންނަ ވަޒަނާއި

އޮތްކަން ޤާނޫނުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ވަސީލަތްތަކުން ސާބިތު ކޮށްދިނުމުގެބުރަ އުފުލުންޖެހޭނީ، ދައުވާކުރާ ފަރާތުން ނުވަތަ އެފަދަ ހުށަހެޅުމެއް ހުށަހަޅާ ފަރާތަކުންކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

47. މި މައްސަލައިގައި، ސ. ހިތަދޫ ފިރިޔާގެއިރު ގެދޮރުގައި ކޯފިވަފައިސީ ގެއިން ޒާތުގެ އިސްތިއުނާފުކަން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނާބުނުން، މަދަނީ މައްސަލައެއް ނިންމުމުގައި ބޭނުންކުރާ "ބެލެންސް އޮފް ޕްރޮބަބިލިޓީސް" ނުވަތަ ބަޔާން ބުރަވާލު މިންގަނޑުން ސާބިތު ކޮށްދިނުމުގެބުރަ އުފުލުންޖެހޭނީ، ސިވިލް ކޭހެއް ދައުވާ ހުށަހެޅީ، މި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުންނެވެ. އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަކީ، ދައުވާ ސާބިތުކުރުމުގެބުރަ ސިވިލް ކޭހުގައި އަދާކުރަނީ ވާކަމަށެވެ.

48. މި މައްސަލައިގައި ދެފަރާތުގެ ހުށަހެޅުންތަކާގެ މައްސަލަބެލުމަށްފަހު، ބުރަހާނުން ދަސްވިރު ފާސްރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ 4 (ހަތަރެއް) ދުވަސް މި މައްސަލައިގައި ޝަރީޢަތުގެ ބަދައިން ފަރާތަކަށް ކަމަކަން ޖާރީގައި ބޭއްވުނުކުރުވެ.

49. އިސްތިއުނާފުކުރަނިވި ފަރާތުން، ގެއްލުން ލިބުނު ފަރާތުގެ މައްސަލަ އަދާލަތުންޖެހޭ ފަރުވާތެރިކަމުގެ ޤާނޫނުގެ އޮތޯރިޓީ ބަލައިން، މި ނިންމުމުގެ 31.4 ވަނަ ނުކުތާގައި، ގެރިން ފާޅުގެ ފަރާތުން ދައްކާފައިވާ ވާހަކަތަކަށް ބެލުމުން، އަމަލުޖެހިއަދައި ފަރުވާތެރިވުމުގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރުމުގައި، ގެރިން ފާޅުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަށް މައްސަލަ ވާޖިބު ޤާނޫނީ އޮތޯރިޓީއާއި ބަދަލުގައި ނަތީޖާ އަންނަގޮތް. ލިބިއެދުނުން، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުގެ ގޮތުގެ ގެރިން ފާޅުގެ އަޅުވާލާލި ދުވަސް ގޮތުގައިވާ ގޮތްކަށް. އަދި ގެރިން ފާޅުގެ ދުވަހުގައި ހިތުގަދަކަމާ މިނިސްޓްރީ އޮފް ޓޫރިޒަމްގެ "ކޯޑު ސްޓޭންޑަޑް އަރާފައި ހުރިހުރިގޮތް މިންގަނޑު" އާ އެއްގޮތަށް ދައްކާފައި ހުރިހުރިގޮތް ކޯޑުކަށް. ދުވަހުގައި ކޯޑު ގޮތްގޮތުގައި ދައްކާތެރިވުމުގެ މިންގަނޑު އޮތުމުން، ގެރިން ފާޅުގެ ދުވަހުގެ ގޮތުގައިވާ އަމަލުޖެހިގެން ދައްކާތެރިކަމަށް ފަރުވާތެރިވުމުގެ ވާޖިބު ޤާނޫނީ ގެރިން ފާޅުގެ މައްސަލަ އޮތުކަން އެނގެއެވެ. އެހެންކަމުން،

[illegible] ފަރާތުގެ ޤާނޫނީ ބިންގާއެއް އޮތުމުގެ ރުކުން، މި މައްސަލައިގައި ފުރިހަމަވެފައިވާކަމަށް ބަލަންޖެހެއެވެ.

50. ދެވަނަ ރުކުނަކީ، [illegible] ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ބިންގާއާ ޚިލާފުވެފައިވެއެވެ. މި ރުކުން ފުރިހަމަ ވެފައިވޭތޯ ބަލާއިރު ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކުރަމެވެ.

50.1 ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] މަސްއޫލިއްޔަތުގެ [illegible]

50.2 [illegible] ނުކުތާ 6 އިން 11 އަށް [illegible] 3 (ތިނެއް) [illegible]

ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. މި ކަންކަމަކީ މޯލްޑިވްސް ނެޝަނަލް ޑިފެންސް ފޯސްގެ "އަލިފާނުގެ ހާދިސާ ރިޕޯޓް"އާއި، މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރު 2021) ސިޓީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމެވެ.

50.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ހުސައިން ރަޝީދު ވ ސްޓޭޓްގައި، އަލިފާންރޯވި ހާދިސާގައި ސްޓެލްކޯގެ ޑިސްޓްރިބިއުޝަން [illegible]

50.4. މި މައްސަލައިގައި، އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2024 ވަނަ އަހަރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސުޕްރީމް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible]

50.5. [illegible]

މިފަދަ ޒިންމާއަކީ، އެހެންމީހެއްގެ [illegible] [illegible] ޒިންމާއެއް ނޫންކަމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ބަލަންޖެހެއެވެ.[9]

50.6 މެޑްރާސް ހައިކޯޓުގެ ސަލިއަހް މުހައްމަދު ހާޖީ އިބްރާހީމް ވ. އަބްދުލް ސަމަދު ސާހިބު ޤަޟިއްޔާ[10]ގައި، ބަޑިޖެހުމުގެ [illegible] (fire-works) އާއްމުންނަށް ދައްކާ ވިޔަފާރިވެރިއެއްގެ ފަރާތުން އެތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] ބަޑިޖެހުމުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ރޮކެޓުގެ ސަބަބުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ގެއްލުމުގެ ބަދަލު ހޯދުމުގެ މައްސަލައިގައި، [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] އަދިވެސް [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ. އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.[11]

---

[9] Akshay Sapre, *Ratanlal & Dhirajlal: The Law of Torts* (29th Edn, LexisNexis 2022), p 590.

[10] *Saliah Mohamed Haji Ibrahim v N. Abdul Samath Sahib* (1935) 69 MLJ 218.

[11] Akshay Sapre, *Ratanlal & Dhirajlal: The Law of Torts* (29th Edn, LexisNexis 2022), p 590.

50.7. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް، [illegible] ސުވާލަކީ، ޤާނޫނީ [illegible] [illegible] ޢުންސުރު ސާބިތު ކުރުމުގެ ބުރަ [illegible] ހަމައެކަނި އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މައްސަލަތަކުން، މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

50.8. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަލްކަޓާ ހައިކޯޓުގެ [illegible] ޓީ ކޯ ލޓޑ. ވ. [illegible] [illegible] ރޭލްވޭ ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް[12] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible].

50.9. [illegible] [illegible] [illegible]، މި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible].

50.10. [illegible] ކޮޕީގައި [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، 21 މޭ 2019 ދުވަހު "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]"، 1 ([illegible]) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]" [illegible]

---

[12] Dekhari Tea Co, Ld v The Assam Bengal Railway Co. Ltd, (1919)ILR 47 Cal 6.

މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސަކީވެސް ދައުލަތުގެ އިދާރާއެކެވެ. އެ ހުއްދަ [illegible] [illegible] ސާފުވާކަމަކީ، 21 މެއި 2019 [illegible] ހުއްދަ ދިންއިރު، އެ [illegible] "ކޮމިޝަން [illegible]

50.11. [illegible] 21 މެއި 2019 [illegible] 20 ސެޕްޓެމްބަރު 2019 [illegible] 31.5 އިން 31.12 އަށް، [illegible] 21 މެއި 2019 [illegible]

50.12. [illegible] 21 މެއި 2019 [illegible] "ކޮމިޝަން [illegible] މިނިސްޓްރީ އޮފް ޑިފެންސް [illegible]

ވުދަންކަމަށް ބުނެފައިވާއިރު، އެއީ ކަނޑައަޅުއްވުމުގެ އަދި ބަޔާން ނުވެވޭން މައްދުވާތިއެއްކަމަށް ބުނަމުންދަނީ ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ޚިލާފުކަމަށް ދެކެމެވެ.

50-13. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަމަށް ރިޢާޔަތްކުރުމުން، ދިފާޢުގެ ދައުވާގެ ވާހަކަތަކުގެ ގެނެސް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީ ވާންޖެހޭ ގޮތަކަށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅި ފަރާތުން ހަދަމުންދަނީ، މީހުން ޤާނޫނުގެ ކުޑަކުޑަގޮތުގައި ޤާނޫނީ ޙައްޤާއި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ގެއްލުން ވާޖިބުވާކަން، ބައްލަވައިގަތުމުގެ މަޖުބޫރުކަމެއް ބާރުލާ ނިޔާކޮށްފައިވާކަމަށް ދެކެމެވެ. އެހެންކަމުން، ވީނަ ޤާނޫނީ ޙައްޤާއި ދިފާޢުކުރުމުގެ، ދިފާޢުގެ ފުރުޞަތު ކަނޑައެޅި ގެއްލުނު ޝަރީޢަތުގެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލު ހަމަތަކާ، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ސާބިތު ކުރެވިފައިވާކަމަށް ދެކެމެވެ.

51. ވީމާ، އިސްތިއުނާފު ހުށަހަޅާ ފަރާތުން އެ ޤާނޫނީ ޙައްޤާއި ދިފާޢުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ގެއްލުން ދިނުމެވެ. މި ޝަރީޢަތުގެ ނިޔާގެ 6 އިން 8 އަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމުގެ އަލީގައި، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާގައި ހިމެނޭގޮތުގެ މައްސަލަ ހަވާލުކޮށްފައިވާ ހ. ޖިނާޢީ ދަޢުވާ ވީނދެ ޤާނޫނީ ދިފާޢުގައި އަޅުވާ ޝަރީޢަތުގެ ސަރަޙައްދަކުން، ބަޔާންކުރެވިގެން މަޝްވަރާ އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ސާބިތު ކުރެވިފައިވާކަމަށް ދެކެމެވެ. އަދި ޤާނޫނު ހިމާޔަތް ކުރެވެ ހ. ޖިނާޢީ ދަޢުވާ ވީނދެ ޤާނޫނީ ދިފާޢު ކުރުމުގެ ވާޖިބު ވީނދެ ޤާނޫނީ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ނުވާތީވެ. މިހެންކަމުން، މި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ދިފާޢުކުރުން ހަމަހަމަކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ޖެހިގެންދާ ބެލުން، ދިފާޢުގެ ފުރުޞަތު ޤާނޫނު ޙިމާޔަތް ކުރަނީ ޝަރީޢަތުގައި މުއްލަތު ކުރާ ޤާނޫނީ ފަރާތުގައި އެއްގޮތް، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުގެ ދަޢުވާގެ ދަޢުވާ ޙިމާޔަތްކުރި ވީނދެ ޤާނޫނީ ހަމައެއް އަދިވެސް ދޭންކަން ސާބިތު ކުރުމުގެ ވީނދެ ޤާނޫނީ އަރިހުންވާ ނުވާކަމަށް ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ ބަލައިގަތެވެ.

52. ހަތަރުވަނަ ސުވާލަކީ، އިސްތިއުނާފުގެ ދަށުން ކުރީގެ ދަރަޖައިގެ ކޯޓުން ނިންމި ނިންމުމުގެ ތެރެއިން ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން

ޖިނާއީ ޝަރީޢަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށް ކުރެވިފައިވާ ކަމެއް ދެކެވޭތޯ ބެލުމެވެ. މި ސުވާލާ ގުޅޭގޮތުން ކަންކަން ބަލައިލާއިރު

ބަޔާންކޮށްފައި އޮވެއެވެ.

52.1. މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 50.5 އަދި 50.6 ގައިވާ ގޮތުން އުސޫލުން ރިޢާޔަތް ކުރައިން،

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތަކީ ހަސަރައިން އަމިއްލަފާ ކުރިކަން ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ،

މީހަކު ދެކޭގޮތުގައި ބަޔާނާއި ތަފާސީލު ސާފުކޮށް ދައްކާދީފައިވާ ކަންކަމުގެ

ޝަރީޢަތުގައި އެދިފައިވާ މިންވަރަށްވުރެ މަތިން ބަލަންޖެހޭކަމަށް ޝަރީޢަތުން ބަލައިނުލެވޭނެއެވެ.

52.2. މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 49 އިން 51 އަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަމަށް ނަޒަރު ކުރުމުން،

21 މެއި 2019 ދުވަހު "ކެޕިޓަލް ގެސްޓް ހައުސް" ފާޑުގައި، ގެސްޓުގައި އަލިފާން

ރޯވާ ދުވަހު ކުރިމަތިވި ގޮތުގައި، ފަސްކަނޑު އަލިފާނުގައި ޝަރީޢަތަށް ކެޕިޓަލް

ގެސްޓްހައުސް ނަގައިގަތް މީހުން ދެކޭ ގޮތުގައި، ކަނޑައެޅި ހުރިކަން ނަގަލާ ނަޒަރުކޮށް

ބަލައިލާފައިކަން އެނގެއެވެ. އަދި ސިފައިން ކޯޓަށް ދެއްކި ބަޔާނާއި އިސްތިއުނާފުގެ

ދަށުން ގުޅިފައި، އަލިފާން ރޯވުމާ ގެސްޓުހައުސް ތެރޭގެ ސާބިތުވުމަށް ދެކޭ ގޮތަށް

އަދާވާ ދަށުން ދެކިގަތް ބަޔާނާއި ކޯޓުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަންކަން އެނގެއެވެ. މިގޮތުން، ދެކޭ ގޮތަށް

ސާބިތުކުރުމަށް އެއްވެސް ދަލީލަކާއި ތަރުތީބުވެފައިވާ ފާހަގަކުރެވޭ ޝަރީޢަތުގެ ނިންމުމުގައި ފާހަގަ،

އެ ޝަރީޢަތުން ބަލައިފައިވާ ކަންކަން ސާބިތުކުރުމަށް އެކަށީގެންވާ ކަމެއް ނުފެނެއެވެ. އަދި އެގޮތަށް ޝަރީޢަތުން

ބަލާފައި ނިންމުމުގައި، ދެކޭ ގޮތަށް ޙަރަކާތް ކުރުމުން ކަންކަމަށް ޝަރީޢަތުން، އިސްތިއުނާފު

ސާބިތުކުރުމުގެ ބޭނުމަށް "ހަމަ އެއްވަރު" އާއި ކަމަށް ފާހަގަކޮށް ބޭނުންކޮށްފައި ނުވެއެވެ.

52.3. މި ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 31 އަށް ބަލާއިރު ދެވަނަ، ތިންވަނަ އަދި ފަސްވަނަ ދަލީލުގައި

ކަނޑައެޅުން އެއީ ސާބިތުކުރަން ބޭނުންކޮށްފައިވާ ދަލީލުތަކެއް، އެ ދަލީލުތަކަކީ

ކަނޑައެޅިފައިވާ ބޭނުމަށް ކޮށްފައިވާ ދެކޭ ގޮތަށް ޝަރީޢަތުން ބަލައިލުމަށް ފާހަގަ

އެޕީލަރުން ވަކާލާތުކުރާކަން ބަހުސްއުފުއްދާފައި ނުވާކަން އެނގެއެވެ. އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ސާބިތުކޮށްދީފައިވާ ވާޤިޢާތަކާ ގެންދިޔުމުގައި އަދާލަތުން ހޯދާފަދަ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް ބުނެވިދާނެ އަދި އަދާލަތު ހޯދުމާއި ދުރުކޮށްލައިފި، ގެންނަވާފަދަ އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ގޮތުން ބިނާކުރާނެ ކުރިން ދެކިގެންފަދަ ވާފައި ނުވަތަ ވާނީ ސަބަބެއްވެސް ގެނެސް ޚާއްޞަ ދައްކަވާފައިނުވެއެވެ.

52.4. ވީމާ، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުން ވިސްނުން ގެއްލުމަކީ ގެނުން ޚާއްޞަ ޤާނޫނީ ޒިންމާއާ ޙިމާޔަތްކުރާ އަދަދާ ގާނޫނުގައިވާ ގެއްލުމާކަން ޤާނޫނީގޮތުން ބާޠިލްކަމަށް ދެކެމެވެ.

53. ސިވިލް ކޯޓުގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނުތާރީޚުގެ 14 ވަނަ ދުވަހުގައި، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ހުށަހެޅުމަކުން ފުރުޞަތު ވާޤިޢާތައް ބަލައިގަނެވޭތޯ، ސާބިތު ކުރުމުގެދަށުން އަދާކުރުމަށްޓަކައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވާފައިވީ، މި ނިންމުމުގެ 50 ދުވަހުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ދައުވާގެ ފަރާތުން ޖަވާބުދާރީ ވާންޖެހޭ މިންވަރަކަށް ވާސިލުވުމުގެ ޤާނޫނީ އުސޫލު އެޕީލަރުން ސާބިތުކުރުން ބައްޓަންކުރުމުގައި ނުފެނިގެން، އެ އުސޫލާ އެއްގޮތްކަމަށް ދެކެމެވެ. އެހެންކަމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގެ ނުކުތާ 14 ގައިވާ ކަންކަމަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ދައުވާ ސާބިތު ކުރުމުގެދަށުން އަދާކުރުމަށްޓަކައިގެ އުސޫލު ޚިލާފު ނިންމުމެއްކަމަށް ޤާނޫނީގޮތުން ބާޠިލްކަމަށް ސާބިތުވެއެވެ.

54. ބުނެވިދިޔަ ކަންކަން އެއްގޮތަކަށްވީން ހުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ޙައްޤުވާ ފަރާތުގެ ގޮތުގައި އަރިހުން ހޯދައިދިނުމަށް ގެނުން ޙާލަތުގެ އިޙްތިރާމްކުރުން މަރުޙަލާގައި ސާބިތުވާކަމަށް ސިވިލް ކޯޓުން ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ ޤާނޫނީ އަދި ޝަރުޢީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތްކަމަށް ދެކެމެވެ.

55. ގެނުން ޚާއްޞަ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދަޢުވާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާގައި، މަޖިލީހުގެ ޤާނޫނު ސަރުކާރުން ތަޠްބީޤު ކުރިއިރު ގެންދިއުމުގައި މި މައްސަލައިގައި ހައިސިއްޔަތުން ފަސްކުރަންޖެހޭ ސަބަބެއް

ނޫންކަމުގައި ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމާފައިވަނީ އަދުލު އިންސާފުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށްބުނާ ހުށަހެޅުމަށް [illegible] ފާހަގަކުރެވޭ ކަންކަން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައި އެވަނީއެވެ.

55.1 ސިވިލް ކޯޓުގެ ނިންމުމުގައި ވާސިލުވުމުގައި ބިނާކޮށްފައިވާ ޑޮކިއުމެންޓް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރ 2021) ސިޓީގައިވާ ގޮތުންނާއި، މައްސަލައިގެ ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަ ކުރުމަށްފަހު ފޮނުވާފައިވާ ދިވެހި ފުލުހުންގެ ޚިދުމަތުގެ ނަންބަރު 171-G(M1)/PRE/2024/03 (24 އޭޕްރިލް 2024) "ޝަރީފް ރިޒާޤު"ގެ ރިޕޯޓުގައި އެއްވެސް ތަފާތެއް ނެތެވެ.

55.2 މި މައްސަލައިގެ ހާދިސާ ހިނގާފައިވަނީ 2019 ވަނަ އަހަރު ކަމަށްވާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމުމުގެކުރިން މައްސަލައިގެ ޙާލަތު އަދާހަމަކުރުމަށް ތަޙުޤީޤު [illegible] ފުލުހުންގެ ފަރާތުން ފޮނުވި ސިޓީގައި، އަލިފާނުގެ ހާދިސާއާ ގުޅިގެން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ސަބަބެއް ބަޔާންކޮށްފައިނުވެއެވެ.

55.3 ފުލުހުންނަކީ ދިވެހި ދައުލަތުގެ ޤާނޫނީ އިދާރާއަކަށްވާއިރު، ސިވިލް ކޯޓުން ބަލަމުންދާ މައްސަލައިގެ ބޭނުމަށް އެ ކޯޓުން ފޮނުވި ސިޓީއާ ގުޅިގެން، ބ. ތުޅާދޫގައިހުރި ގެއިން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެއްވެސް ސަބަބެއްނެތެވެ. އަދި އެ [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގައި [illegible] [illegible] [illegible].

55.4. ފުރުޞަތުގެ ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމުގެ ކުރިން، ސިވިލް ކޯޓުން އިޖުރާއަތުގެ މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޢަދާލަތުގެ ހަމަތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާތީ، ސިވިލް ކޯޓުން ހުކުމުގައިވާ ޢަދާލަތުގެ ހަމައެއް ގެއްލި ދިޔަކަން ސާބިތުވެގެންނުވާތީއެވެ.

56. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ތަޙްޤީޤް ހުށަހެޅުއްވުމަށް ބުނަނަވާފައިވާ ވަގުތަކީ، ޝަރީޢަތް ވަގުތަށްއަރާލަން ބޭނުންވާކަމަށް ނުބުނާކަމެވެ. އަދި ފުރުޞަތުގެ ނަންބަރު 171-G(S2)/144/2021/255 (06 ސެޕްޓެމްބަރު 2021) ސިޓީގައިވާ ގޮތުންތަކާއި، ހުރިހާގެ ތަޙްޤީޤު ފުރިހަމަކޮށް ފުރުޞަތު ހުށަހެޅި މިޕޮލިސީގެ ސަފްހާގައި "ހާރިބާ ނިޔާޒ" ދިރުވައި ޢަމަލު ކުރަމުން، ފުރުޞަތުގެ ހުކުމަތަށްގައި އެއްޗެސް ތަފްޞީލުކޮށްދީ، ސިވިލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވަނީ ޢަދާލަތުގެ އުސޫލުތަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބަލައިނުގަނެވޭ ބާރުގައި ސަބަބެއްނެތެވެ.

މައްސަލަ ނިންމަން ފެނުނުގޮތް

57. މިގޮތުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތީން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 އާއި، 1932/Cv-C/2020 އަދި 2100/Cv-C/2020 ގެ މައްސަލަތަކުގައި ކުރައްވާފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލުގެނަންނަންޖެހޭ ފަދަ ނުވަތަ ސަބަބެއް ސާބިތުވެފައި ނުވާކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލަ ނިންމަން ފެނެއެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ބަޔާންކޮށްދިނުން

58. މި ޤަޟިއްޔާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ނިންމުން އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތު މައްސަލައިގެ ހުކުމްދެއްވުމުން ފެށިގެންނެވެ.

އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހުށަހެޅުމުގެ މުއްދަތަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާ ތާރީޚުން ފެށިގެން 30 (ތިރީސް) ދުވަހެވެ.[13] އަދި އެ މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނަށް ހަވާލުކޮށްފައި ނުވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފަށާނީ ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓު ޚަޞްމުންނަށް ހަވާލުކުރާ ތާރީޚުންނެވެ.[14] އެހެންނަމަވެސް، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ރިޕޯޓުގެ ޚުލާޞާއަށް ބިނާކޮށް އިސްތިއުނާފު ހުށަހެޅިދާނެއެވެ.[15]

ފަނޑިޔާރު [illegible] ރައުޔު

59. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] ރައުޔާ އެއްބަސްވަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު [illegible] ރައުޔު

60. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު [illegible] ރައުޔާ އެއްބަސްވަމެވެ.

---

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ކޯޑު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ).

[14] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ކޯޑު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ).

[15] ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021 (ސިވިލް ޕްރޮސީޖަރ ކޯޑު) ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ).

ޙުކުމް

ދެންފަހު، މަތީގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަންކަން އެގޮތުގެމަތިން ހުރުމުން، ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 1931/Cv-C/2020 އާއި، 1932/Cv-C/2020 އަދި 2100/Cv-C/2020 ޤަޟިއްޔާތަކުގައި ކުރައްވާފައިވާ ޙުކުމްތަކަށް ބަދަލުގެންނަންޖެހޭ ގާނޫނީ ނުވަތަ ޝަރުޢީ ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، މި މައްސަލަބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލީހުގެ އިއްތިފާޤުން، މިގޮތުގެ މަތިން ޙުކުމް ކުރީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރި:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީމް

ފަނޑިޔާރު [illegible]
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް